

MEDITSIINITERMINOLOOGIA KOMISJON

Koosoleku p r o t o k o l l nr. 214

05. juuni 2014

Tartu, Arstide Liidu saal

Aeg: 11.00–16.40

Juhataja: J. Põlluste

Protokollija: M. Liibek

Osavõtjad: L. Trapido, R-H. Mikelsaar, M.Tammaru, T.Tomberg, J.Kiviloog, A.Saava, R.Malbe, kutsutud olid ka hematoloogid dr Kärt Tomberg PERH-st ja dr. Ain Kaare TÜ Kliinikumist.

Päevakord:

1. WHO vereloome- ja lümfoidkoe kasvajate klassifikatsiooni tõlke arutelu
2. Alkoholiterminite korduvarutelu
3. Päringud:
 - *striatum* vaste (EKI terminoloogiaosakond, Signe Saar)
 - tüvirakkravi või tüvirakuravi (keeletoimetaja Malle Toomiste)

1.

A.Kaare: WHO vereloome- ja lümfoidkoe kasvajate klassifikatsiooni tõlkis eesti keelde Kärt Tomberg. Lihtne see töö ei olnud, sest probleem on selles, et eri arstid ja raviasutused tõlgivad erinevalt, infotehnoloogia aga eeldab ühtsust. RHK-10 hematoloogia osa on ajale jalgu jäänud, see ei võimalda õiget statistikat. RHK-11 vastav osa põhineb WHO klassifikatsioonil.

JP: Miks esitasite loetelu ülevaatamiseks just sellises vormis?

KT: Põhimõte oli see, et ees on diagnoos, siis järgnevad täiendid, nt täpsustamata jms.

AK: Infotehnoloogiasse sobib selline järjestus rohkem, et enne diagnoos ja siis täiendilaid. Samas on see ka kokkuleppe küsimus, kumb versioon on õigem. Otsingut on lihtsam teha kui diagnoos on eespool.

KT: Oleme kasutanud SNOMED koodi, tähtede- numbrite jada.

LT: Kõige olulisem peaks ees olema.

AK: Äge müeloidne leukeemia on ajalooliselt välja kujunenud haigusrühm, seda enam lahti harutada ei maksaks. Rahvusvaheline lühend AML sobib ka meile - akuutne müeloidne leukeemia - nii pääseme täpitähtedest.

MT: Elektroonilises versioonis ei ole vahet, mis ees on, arvuti lubab kõike, vaid paberil on esitäh oluline.

KT: On haigus ja siis alajaotus. Ka kirjalpilt on meie arvates sedapidi selgem.

LT: Sobib ka sellepärast, et tulevikus tuleb uusi täiendeid juurde ja lõppu on neid lihtsam lisada.

Otsustati: Põhidiagnoos olgu ees ja siis tulevad laiendid.

RM: Statistikas peab olema võimalik kliinilist diagnoosi kuhugi sobitada. RHK-10s on rühmade nimetused.

AK: Praktikas valitakse haigusele sobivaim kood ja siis kirjutatakse vabale reale laiendeid. Kui aga teha päringut, siis vabarea kirjutised ei sobi. Ei suuda välja mõelda variante, mida keegi on kasutanud, sest igaüks trükib isemoodi.

KT: Paneme SNOMEDi koodi lõppu, siis saab selgemaks.

Edasi järgnes esitatud terminiloendi konkreetne arutelu (vt Lisa 1). Protokollis on toodud ainult arutusel olnud terminid; need, millega nõustuti, siin ei kajastu.

Müeloid- ja lümfoïdkasvajad (mitte müeloidsed ja lümfoïdsed kasvajad).

LT: Meditsiinisõnastikku tehes eelistasime võimaluse korral alati nominatiivset liitumist.

Krooniline müelomonotsütleukeemia (mitte müelomonotsüütne), **müeloidleukeemia** (mitte müeloidne)

AK: Müelodüsplastiline/müeloproliferatiivne haigus – selle korral on nii düsplastilised kui proliferatsioonid muutused.

LT: Kas nende vahel ei võiks olla sidekriips?

JP: Klassifitseerimatu, mitteklassifitseeritav? Klassifitseerimist ei saagi teha. Inglise keeles kasutatakse selles klassifikatsioonis eri sõnu, *unclassifiable* ja *unclassified*.

MT: Filosoofiliselt ei ole klassifitseerimatut asja olemas. P.o ikka klassifitseerimata, s.t hetkel on see klassifitseerimata, aga on aja küsimus, millal seda tehakse.

R-H.M: **Klassifitseerimata** on vist ikka etem.

JP (hiljem): Kuna me ei loo rahvusvahelist klassifikatsiooni, vaid tõlgime seda eesti keelde, siis tuleb järgida selle loogikat ja tõlkida *unclassifiable* – **klassifitseerimatu**.

Äge promüelotsütaarleukeemia (mitte promüelotsütaarne).

Downi **sündroomiga seotud** (mitte seoselised) müeloidsed proliferatsioonid. Pakuti välja ka müeloidproliferatsioonid, aga AK arvates see ei sobinud, sest neid on erinevaid.

Downi sündroomiga seotud **müeloidleukeemia**.

Blastne **plasmatsütoïdne dendriitrakk-kasvaja**.

AK: Blastne on sisuliselt väheküpsenud, plasmatsütoïdne tähendab, et see on plasmaraku moodi.

LT: Plasmotsüüt on valmisrakk.

Äge leukeemia mitme liinikuuluvuse **tunnusega** (mitmust pole vaja)

MLL ümberkorraldusega? Inglise *rearranged*. R-H.M: Muutusega?

MT: Geneetikud kasutavad ka ümberkorraldusega, las jääb.

Sega-fenotüüpne äge leukeemia, **B-müeloidne**, täpsustamata.

AK: B/müeloidne tähendab, et sellel on B-lümfotsüüdile omased tunnused.

NK-rakuline **lümfoblastleukeemia/lümfoom**

Eellasrakulised **lümfoïdkasvajad**

MT: Kuidas ne-lõpu kaotamist põhjendada?

Arvati, et proovime lühendada, aga kui tähendus muutub, jääb –ne alles. Mõnel puhul võiks pakkuda kaks varianti, millest üks oleks eelistatud.

Krooniline lümfotsütleukeemia/**väikerakk-lümfoom**

B-prolümfotsütleukeemia

Karvrakkleukeemia (vererakk näeb karvane välja)
Põrna B-rakklümfoom/leukeemia
Põrna difuusne punase pulbi **B-väikerakklümfoom**
Lümfoplasmonsüütümfoom
Raskaheltõbi (kooliõpikutes on raskmetallid)
Alfa-raskaheltõbi
Gamma-raskaheltõbi
Müü-raskaheltõbi – Võõrsõnade Leksikoni järgi on kreeka **μ** transkriptsioon 'müü'
Plasmarakkümeloos
Luu solitaarplasmotsütoom
Luuväline **plasmotsütoom**
Ekstranodaalne limaskestast **lümfoidkoe** marginaalstroom
MALT-lümfoom (inglisekeelne lühend: *mucosa-associated lymphoid tissue lymphoma*)
Folikulaarlümfoom
KT: Lümfoom on follikulaarne.
Mantelrakklümfoom
T-rakkude/histiotsüütiderohke B-suurrakklümfoom
Primaarne naha difuusne **B-suurrakklümfoom, alajäsemel** (või **jalal paiknev**)
Kroonilisest põletikust lähtunud difuusne B-suurrakklümfoom
Primaarne **keskseinandi** (tüümuseline) B-suurrakklümfoom
Plasmablastlümfoom
HHV8-positiivsest multitsentrilisest Castlemani tõvest lähtunud B-suurrakklümfoom
... **Burkitti lümfoomi** tunnustega

T-prolümfotsüüt-leukeemia, lümfotsüüt-leukeemia
Täiskasvanu **T-rakkleukeemia**
Ekstranodaalne **NK/T-rakklümfoom, ninas**
Enteropaatiaga seotud T-rakklümfoom
Hepatosplenaalne T-rakklümfoom (või maksa ja põrna T-rakklümfoom)
Nahaalune pannikuliidi-taoline T-rakklümfoom
Mycosis fungoides tekitab arutelu, aga otsustati, et kuna see igas keeles nii on, las jääb.
Lümfomatooidpapuloos
Perifeerne, angioimmuunblastne **T-rakklümfoom**
Anaplastiline **suurrakklümfoom, ALK** positiivne

Nodulaarse skleroosiga klassikaline Hodgkini lümfoom (sõnade järjekord muutus)
Lümfotsüütiderohke klassikaline Hodgkini lümfoom
Lümfotsüütidevaene (-vähene) klassikaline Hodgkini lümfoom

Histiotsütaarsarkoom
Langerhansi **rakkhistiotsütoos, rakksarkoom**
Interdigitaalne **dendriitrakksarkoom**
Fibroblastne retikulaarrakktuumor
Dendriitrakk-tuumor, vahevorm (mitte 'määratlemata')

Siirdamisjärgsed lümfoproliferatiivsed haigused (PTLD = *post-transplant lymphoproliferative disorder or disease*). Arvati, et arvutisse seda lühendit ei panda, järelikult tuleks see eestikeelsena alati lahti kirjutada.

Plasmatsüüthüperplaasia

Monomorfne PTLD (**B- ja T/NK-rakuline**)

Klassikalise Hodgkini lümfoomi **laadne** PTLD

Peale koosolekut lisatud: Soovitame **NOS** vasteks mitte „täpsustamata“, vaid **teisiti täpsustamata**, nagu annab RHK-10.

2. Alkoholiterminite korduvarutelu

Alkoholitermineid käsitleti MTK eelmisel koosolekul, aga mitme termini puhul konsensuseni ei jõutud (vt Lisa 2, L.Trapido, R.Malbe ja A.Lipandi arvamused). Sõna „joomine“ alkoholiga seoses alati ei sobi (nt kui on tegemist juriidilise tekstiga), küll võiks seda aga julgemalt kasutada üldsusele mõeldud tekstides.

LT soovitas jälgida psühhiaater A.Lehtmetša sõnakasutust, kes on alkoholi teemal palju kirjutanud. Sõna „alkohol“ peaks sisse jääma.

AS: Võiks soovitada jätta alkoholi väärtarvitus, -tarvitamine. Toiduaineid ja vett me tarbime, samuti läheb organismi alkohol. Väär- ja liigjoomine võib tänapäeval ka vett tähendada, samuti ei sobi joomishäire, sest kohe võib arvata, et tegemist on neelamistakistusega. Samas me aga tarvitame pesemiseks seepi, kompressi tegemiseks viina (alkoholi). Jälgisin magistrantide loomulikke sõnakasutust selles osas ja toidu puhul kasutasid kõik sõna 'tarbima'.

RM: Kui aga sõna 'alkohol' on lauses juba sees, siis sobib nt 'ohustav alkoholi joomine' hästi. On juba oht, aga ohtlik, riske tekitav veel ei ole. Samas 'ohtlik alkoholi joomine' on juba riske tekitav.

Eesti keele seletav sõnaraamat (EKSS 2009) ja ÕS (2006) annavad alkoholi, narkootikumide tarvitama, kuritarvitama, alkoholoolsete jookide liigtarvitamine, joomatõbi. Sõna „tarbima“ on seletatud kui kaupa, saadusi tarvitama, tarbeid rahuldama. Alkoholi puhul kasutatakse mõlemas allikas tegusõna „tarvitama“ (täheenduses kasutama, pruukima), kusjuures ÕS märgib, et vahel on „tarvitus“ parem kui „tarvitamine“: nt keele-, suhkru-, veetarvitus.

Kindlasti on õige nii 'alkoholitarbimisest põhjustatud (tingitud) tervisehäired' kui 'alkoholi joomisest põhjustatud (tingitud) tervisehäired'.

Selle teema üle soovitati kõigil veel järele mõelda ja võtta ühendust ka päringu esitajatega TAI st.

3. Päring - striatum vaste (vt Lisa 3)

Valdes-Veski sõnaraamat annab *striatum* omadussõnana (*corpus striatum*).

Kas *striatum* ja *corpus striatum* on erinevad mõisted?

LT: *Striatum* on pigem kõnekeel või släng, see ei ole ladina keel. *Corpus striatum* on juttkeha (me ei kasuta ju siin eraldi sõna jutt).

Sõna *striatum* tuleks kasutada kursiivis, see on osa *corpus striatum*ist. Samuti on kõnekeelne *pallidum* (*paleostriatum* tähenduses). Google'i järgi on aga päris palju kasutatud eestindatud, kahe a-ga vormi **striaatum**. Viimane võiks olla meie soovitusena ingliskeelsete tekstide tõlkimisel *striatum*-i vasteks.

3. Päring - tüvirakkravi (vt Lisa 4)

Otsustati, et **nimetavaline liitumine on õigem**, on nt geenteraapia jne. Ei tähenda seda, mida ravitakse, vaid on omaette mõiste.

Koosoleku juhataja

J.Põlluste

Koosoleku protokollija

M.Liibek